

DZIEDZICZENIE TESTAMENTOWE A USTAWOWE

I. Źródła powołania do spadku. Pojęcie powołania do spadku oznacza **tytuł, z którego wynika możliwość wejścia w ogół praw i obowiązków majątkowych zmarłego. Powołanie do spadku może wynikać wyłącznie z ustawy albo z testamentu.**

II. Dziedziczenie testamentowe. Testament jest jednostronną, osobistą, nie skierowaną do adresata czynnością prawną na wypadek śmierci (mortis causa). W prawie spadkowym wyróżnia się **testamenty zwykle** (holograficzny, notarialny, allograficzny) i **testamenty szczególne** (ustny, podróżny, wojskowy).

- **Testament holograficzny (własnoręczny)** – napisany osobiście przez spadkodawcę w całości pismem ręcznym, własnoręcznie podpisany i opatrzony datą.
- **Testament notarialny** – sporządzony w obecności notariusza w formie aktu notarialnego.
- **Testament allograficzny (administracyjny)** – w obecności dwóch świadków, spadkodawca oświadcza swoją ostatnią wolę ustnie wobec wójta (burmistrza, prezydenta miasta), starosty, marszałka województwa, sekretarza powiatu albo gminy lub kierownika urzędu stanu cywilnego.
- **Testament ustny** – testator oświadcza ustnie swoją ostatnią wolę przy jednoczesnej obecności co najmniej trzech świadków. Testament ten może być sporządzony wyłącznie, gdy istnieje obawa rychłej śmierci spadkodawcy albo jeżeli wskutek szczególnych okoliczności zachowanie zwykłej formy testamentu jest niemożliwe lub bardzo utrudnione.
- **Testament podróżny** – w trakcie podróży na polskim statku morskim lub powietrznym, spadkodawca, w obecności dwóch świadków, może oświadczyć swoją ostatnią wolę przed dowódcą statku lub jego zastępcą.
- **Testament wojskowy** – sporządzony tylko w czasie mobilizacji lub wojny albo w czasie przebywania w niewoli.

III. Dziedziczenie ustawowe. W pierwszej kolejności spadek dziedziczą **dzieci** spadkodawcy oraz jego **małżonek**. Jeżeli dziecko spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadł, przypada jego dzieciom w częściach równych. Małżonek nie dziedziczy po spadkodawcy w przypadku orzeczenia rozwodu lub separacji. Jeżeli spadkodawca nie miał zstępnych, **w drugiej kolejności dziedziczą małżonek i rodzice spadkodawcy**. W przypadku braku małżonka i zstępnych spadkodawcy **cały spadek przypada jego rodzicom**. Natomiast w sytuacji, gdy jedno z rodziców spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, jego udział spadkowy, przypada **rodzeństwu spadkodawcy. Dziadkowie spadkodawcy dziedziczą** wyłącznie w przypadku braku zstępnych, małżonka, rodziców, rodzeństwa i zstępnych rodzeństwa spadkodawcy. Jeżeli jedno z dziadków spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, jego udział spadkowy, przypada jego dzieciom lub wnukom. **Dziedziczenie pasierbów** spadkodawcy następuje w przypadku braku małżonka spadkodawcy i krewnych. W przypadku braku małżonka spadkodawcy, jego krewnych i dzieci małżonka spadkodawcy ostatnimi spadkobiercami ustawowymi są **gmina** ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy i **Skarb Państwa** (jeżeli ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy w Rzeczypospolitej Polskiej nie da się ustalić albo ostatnie miejsce zamieszkania spadkodawcy znajdowało się za granicą).

IV. Podobieństwa między dziedziczeniem testamentowym i ustawowym:

- **Moment otwarcia spadku.** W obu przypadkach spadek otwiera się z chwilą śmierci spadkodawcy. Z tą chwilą prawa i obowiązki majątkowe zmarłego przechodzą na jego spadkobierców.
- **Zdolność do dziedziczenia.** Jest to zdolność do bycia spadkobiercą, czyli możliwość wejścia w ogół praw i obowiązków spadkodawcy. W obu przypadkach nie może być spadkobiercą osoba fizyczna, która nie żyje w chwili otwarcia spadku. Natomiast spadkobiercą może być dziecko, w chwili otwarcia spadku już poczęte, jeżeli urodzi się żywe. Nie może być spadkobiercą osoba prawna, która nie istnieje w chwili otwarcia spadku. Ograniczenie to nie dotyczy fundacji lub fundacji rodzinnej, ustanowionej przez spadkodawcę w testamentie, jeżeli zostanie wpisana do rejestru w ciągu 2 lat od ogłoszenia testamentu.

V. Główne różnice między dziedziczeniem testamentowym i ustawowym:

- **Pierwszeństwo.** Jedną z głównych zasad prawa spadkowego, jest zasada prymatu woli spadkodawcy w dysponowaniu majątkiem na wypadek śmierci. **Z tego względu, powołanie do dziedziczenia z testamentu ma pierwszeństwo przed powołaniem z ustawy.** Dziedziczenie ustawowe następuje dopiero wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą. Uznaje się, że spadkodawca nie powołał spadkobiercy w przypadku, gdy: spadkodawca w ogóle nie sporządził testamentu, treść testamentu obejmuje same zapisy bez powołania spadkobiercy, sporządzony testament okazał się bezskuteczny lub nieważny.
- **Swoboda testowania.** Zgodnie z zasadą swobody testowania, spadkodawca może sporządzić testament dowolnej treści. Z zastrzeżeniem, że treść testamentu nie może naruszać przepisów ustawy, zasad współżycia społecznego, jak również nie może zmierzać do obejścia ustawy. **Krąg spadkobierców i wielkość ich udziałów w spadku wynika wyłącznie z woli testatora.** Spadkodawca może powołać jedną lub kilka osób do całości lub części spadku. Testator może również sporządzić testament negatywny w którym nie powołuje spadkobierców, a jedynie wyłącza od dziedziczenia określonego spadkobiercę ustawowego. Spadkodawca może w każdej chwili odwołać zarówno cały testament, jak i jego poszczególne postanowienia.

W przypadku dziedziczenia ustawowego krąg spadkobierców, kolejność ich powoływania do spadku i wielkość ich udziałów wynika wyłącznie z regulacji zawartych w ustawie.

Dziedziczenie to następuje według tzw. **linii pokrewieństwa**, co oznacza, że pierwszeństwo powołania do spadku mają najbliżsi krewni spadkodawcy przed dalszymi krewnymi.

- **Koszty.** W przypadku dziedziczenia ustawowego ponosi się wyłącznie koszty związane z potwierdzeniem praw do spadku. Wniosek do sądu o stwierdzenie nabycia spadku podlega opłacie 100 zł. Jeżeli stwierdzenia praw do spadku następuje u notariusza należy uiścić opłatę 100 zł za sporządzenie protokołu dziedziczenia i opłatę 50 zł za sporządzenie aktu poświadczenia dziedziczenia. W przypadku dziedziczenia testamentowego poza kosztami związanymi z potwierdzeniem praw do spadku, ponosi się również koszty związane ze sporządzeniem testamentu i jego otwarciem. Maksymalna stawka taksy notarialnej za sporządzenie testamentu notarialnego wynosi 50 zł, przypadku testamentu zawierającego zapis zwykły, polecenie lub wydziedziczenie opłata wynosi 150 zł, a testamentu zawierającego zapis windykacyjny – 200 zł. W przypadku testamentu allograficznego trzeba zapłacić opłatę skarbową w wysokości 22 zł. Nie ponosi się opłat za sporządzenie testamentu własnoręcznego i testamentów szczególnych. Taksa notarialna za sporządzenie protokołu z czynności otwarcia i ogłoszenia testamentu wynosi 50 zł. Opłata za czynności przed notariuszem podwyższa o stawkę 23% VAT. Sądowy wniosek o otwarcie i ogłoszenie testamentu nie podlega opłacie.

pomocprawna.oic.lublin.pl

ZAPRASZAMY

DO SKORZYSTANIA Z PUNKTU NIEODPŁATNEJ POMOCY PRAWNEJ, NIEODPŁATNEJ POMOCY OBYWATELSKIEJ ORAZ MEDIACJI, W KTÓRYM ADWOKACI, RADCOWIE PRAWNI ORAZ DORADCY OBYWATELSCY NIEODPŁATNIE UDZIELĄ POMOCY.

PONIEDZIAŁEK	09:00 – 13:00	MARKUSZÓW UL. M. SOBIESKIEGO 1	poniedziałek – piątek, Puławy, al. Królewska 3, godz. 08:00 – 12:00 punkt prowadzony przez advokatów wskazanych przez ORA w Lublinie	PONIEDZIAŁEK	08:00 – 12:00	BARANÓW UL. RYNEK 14
WTOREK	08:00 – 12:00	KAZIMIERZ DOLNY UL. SZKOLNA 1		WTOREK	08:00 – 12:00	NAŁĘCZÓW UL. GŁĘBOCZNIKA 23A
ŚRODA	08:00 – 12:00	PUŁAWY UL. DĘBLIŃSKA 4	poniedziałek – piątek, Puławy, al. Królewska 3, godz. 08:00 – 12:00 punkt prowadzony przez radców prawnych wskazanych przez OIRP w Lublinie	ŚRODA	08:00 – 12:00	JANOWIEC UL. RADOMSKA 2
CZWARTEK	08:00 – 12:00	PUŁAWY UL. DĘBLIŃSKA 4		CZWARTEK	08:00 – 12:00	KURÓW UL. I ARMII WOJSKA POLSKIEGO 1
PIĄTEK	08:00 – 12:00	ŻYRZYN UL. TYSIĄCLECIA 28		PIĄTEK	08:00 – 12:00	KOŃSKOWOLA UL. LUBELSKA 93

Nieodpłatna pomoc prawna i obywatelska udzielana jest każdemu kto jej potrzebuje i złoży oświadczenie, że nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej.

ZAPISY NA PORADY POD NUMEREM TELEFONU: 609 009 469